EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

مسؤولية طالب العلم

Masʾūliyyat ṭālib al-ʿilm

RESPONSABILITATEA CELUI CARE ÎNVAȚĂ

ʿAbd al-ʿAzīz ibn Bāz

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

ʿAbd al-ʿAzīz ibn ʿAbd Allāh ibn Bāz

Responsabilitatea celui care caută cunoașterea

Prelegere și nouă întrebări și răspunsuri

مسؤولية طالب العلم

Masʾūliyyat ṭālib al-ʿilm

Traducere: Institutul Tawhid

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: مسؤولية طالب العلم
Ediția I
Traducerea în limba română: Institutul Tawhid. Distribuție gratuită.
Textul arab al citatelor coranice: Tanzil Project (https://tanzil.net), Uthmani 1.1, licență CC BY 3.0.
Ediția-sursă: Masʾūliyyat ṭālib al-ʿilm, Dār al-Qāsim, ediția I, 1418 H, 50 de pagini PDF. Prelegere și nouă întrebări și răspunsuri.
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Cuprins

Responsabilitatea celui care caută cunoașterea 1
Întrebări și răspunsuri 22
1. Cunoașterea, diplomele și intenția celui care învață 22
2. Ijtihādul, urmarea învățaților și pregătirea necesară 26
3. Funcțiile religioase și răspunderea de judecător 28
4. Cel care caută cunoașterea într-o societate materialistă 30
5. Distanța dintre învățați, cei care învață și societate 34
6. Cine poate face ijtihād și cum sunt respectați imamii 35
7. Învățarea numai din cărți și recunoașterea greșelilor 37
8. Întoarcerea de la o fatwa greșită la ceea ce este corect 38
9. Verificarea dovezii și curajul de a spune „Nu știu” 40
Glosar 41
Bibliografie 42
Indice 43

Responsabilitatea celui care caută cunoașterea

بسم الله الرحمن الرحيم

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Îndurător.

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادي له وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمدا عبده ورسوله صلى الله عليه وسلم وعلى آله وأصحابه وأتباعه بإحسان

Lauda Îi aparține lui Allah. Îl lăudăm, Îi cerem ajutorul și iertarea și căutăm ocrotire la Allah împotriva răului din noi înșine și a faptelor noastre rele. Pe cel pe care Allah îl călăuzește nimeni nu îl poate rătăci, iar pe cel pe care El îl lasă să se rătăcească nimeni nu îl poate călăuzi. Mărturisesc că nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de Allah, Unicul, fără asociat, și mărturisesc că Muḥammad este robul și Trimisul Său. Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra lui, asupra familiei, Companionilor și a celor care îi urmează în bine.[1]

1 Prelegere susținută de șeic la Facultatea de Șaria a Universității Imam Muḥammad ibn Saʿūd din Riad, în anul 1410 H.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾

O, voi cei care credeți! Fiți cu frică de Allah așa cum I se cuvine și să nu muriți decât musulmani![2]

Coran 3:102

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَآءً ۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾

O, oameni! Fiți cu frică de Domnul vostru, Cel care v-a creat dintr-un singur suflet și din el a creat perechea sa, iar din cei doi a răspândit mulți bărbați și femei. Fiți cu frică de Allah, în numele Căruia vă cereți unii altora, și păziți legăturile de rudenie. Allah veghează asupra voastră![3]

Coran 4:1

2 Sura Āl ʿImrān, versetul 102.

3 Sura al-Nisāʾ, versetul 1.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ۝ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا﴾

O, voi cei care credeți! Fiți cu frică de Allah și spuneți vorbe drepte! El vă va îndrepta faptele și vă va ierta păcatele. Cel care ascultă de Allah și de Trimisul Său a dobândit o izbândă măreață.[4]

Coran 33:70–71

Acestea fiind spuse: frați întru Allah, fii prețuiți, Îi mulțumesc lui Allah, Atotputernicul și Mărețul, pentru darul acestei întâlniri. Îi cer, Preaslăvit și Preaînalt este El, să o facă o întâlnire binecuvântată, să ne dea tuturor folos prin ea, să ne îndrepte inimile și faptele și să ne călăuzească pe toți pe calea cea dreaptă. Darurile lui Allah nu pot fi numărate, iar harul Său nu poate fi cuprins. El este Cel care dăruiește toate binefacerile, după cum spune, Preaslăvit este El:

﴿وَمَا بِكُم مِّن نِّعۡمَةٖ فَمِنَ ٱللَّهِ﴾

Orice binefacere aveți vine de la Allah.[5]

Coran 16:53

El, Atotputernicul și Mărețul, mai spune:

4 Sura al-Aḥzāb, versetele 70–71.

5 Sura al-Naḥl, versetul 53.

﴿وَإِن تَعُدُّواْ نِعْمَةَ ٱللَّهِ لَا تُحْصُوهَآ﴾

Dacă ați număra binefacerile lui Allah, nu le-ați putea cuprinde.[6]
Coran 16:18

Îi mulțumim, Preaslăvit este El, și Îi cerem să ne sporească harul Său nouă, vouă și tuturor musulmanilor de pretutindeni.

Frați întru Allah, fii prețuiți, ați auzit titlul acestei cuvântări: responsabilitatea celui care caută cunoașterea în societate. Subiectul este de mare însemnătate, iar responsabilitatea celui care caută cunoașterea este mare. Ea diferă după cunoașterea pe care o are, după nevoia oamenilor de el și după puterea și capacitatea sa.

El are o responsabilitate față de sine: să se pregătească pentru a-i învăța pe alții, pentru chemarea la Allah și pentru îndeplinirea îndatoririi sale. Trebuie să se îngrijească de cunoaștere, să dobândească înțelegerea religiei și să cerceteze cu grijă dovezile Legii. Cel care caută cunoașterea are mare nevoie de o bogată cunoaștere a dovezilor, a cuvintelor învățaților și a divergențelor dintre ei. Trebuie să cunoască opinia mai puternică în chestiunile asupra cărora există divergențe, pe baza dovezilor din Cartea lui Allah și din Sunna Trimisului Său ﷺ, fără să urmeze orbește o persoană sau alta. Oricine poate urma orbește, iar aceasta nu este cunoaștere. Imamul Abū ʿUmar ibn ʿAbd al-Barr, cunoscutul autor al cărții al-Tamhīd și al altor lucrări, a spus:

أجمع العلماء على أن المقلد لا يعد من العلماء

Învățații au căzut de acord că acela care urmează orbește nu este socotit printre învățați.

Cel care caută cunoașterea are, așadar, o responsabilitate mare și obligatorie: să se îngrijească de dovadă și să se străduiască să cunoască temeiurile chestiunilor și hotărârilor din Cartea cea

6 Sura al-Naḥl, versetul 18.

Măreață, din Sunna curată și din regulile recunoscute. Trebuie să aibă o înțelegere limpede și să rămână în strânsă legătură cu spusele învățaților. Cunoașterea cuvintelor lor îl ajută să înțeleagă dovezile, să deducă hotărârile și să deosebească opinia mai puternică de cea mai slabă.

Mai are o responsabilitate: sinceritatea față de Allah, Preaslăvitul, și conștiința că El îl veghează. Scopul său trebuie să fie mulțumirea Lui, îndeplinirea îndatoririi, eliberarea de răspundere și folosul oamenilor. Să nu urmărească bani sau un câștig trecător; aceasta este purtarea ipocriților și a celor asemenea lor, legați de această lume. Să nu urmărească fățărnicia și faima, ci folosul robilor lui Allah și, înainte de orice, mulțumirea Domnului său. Trebuie să fie în cunoștință de cauză în ceea ce spune, în răspunsurile religioase pe care le dă și în ceea ce face. Nu îi este îngăduită delăsarea, fiindcă oamenii îl urmează și iau drept model purtarea și faptele sale.

Dacă este profesor, elevii îl iau drept model. Dacă emite fatwa, oamenii îi urmează răspunsurile. Dacă îi cheamă pe oameni la Allah, răspunderea sa este, de asemenea, foarte mare; iar dacă este judecător, lucrul este și mai însemnat.

Cel care caută cunoașterea trebuie să aibă înaintea Domnului său o atitudine de care Stăpânul său să fie mulțumit: sinceritate față de Allah, adevăr în căutarea mulțumirii Sale și o grijă fără margini pentru cunoașterea și cercetarea dovezilor Legii, până când ajunge la dovadă. Prin aceasta, lumea i se deschide, emite fatwa în cunoștință de cauză, cheamă la Allah în cunoștință de cauză, îi învață pe oameni în cunoștință de cauză, poruncește binele în cunoștință de cauză și oprește răul în cunoștință de cauză. Allah Preaînaltul spune:

﴿قُلْ هَٰذِهِۦ سَبِيلِىٓ أَدْعُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ ۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ﴾

Spune: „Aceasta este calea mea: chem la Allah în cunoștință de cauză.”[7]

Coran 12:108

„În cunoștință de cauză” a fost explicat prin cunoaștere.

Cel care nu are această înțelegere nu este socotit printre oamenii cunoașterii și nu le aduce oamenilor folos în chemare sau în alte chestiuni ale religiei. Mă refer la folosul adevărat, care dă roade. Este posibil să îi ajute pe unii printr-un sfat pe care îl cunoaște, printr-o chestiune pe care a memorat-o sau printr-un sprijin material pe care îl oferă. Dar folosul adevărat adus de cel care caută cunoașterea depinde de adevărul și sinceritatea lui, de întinderea cunoașterii, de temeinicia înțelegerii și de răbdarea și stăruința sa.

Mai este un lucru însemnat: responsabilitatea de a transmite și de a-i învăța pe oameni, așezată pe umerii celui care caută cunoașterea. Învățații sunt urmașii și moștenitorii trimișilor. Rangul trimișilor este cunoscut: ei sunt conducătorii și călăuzitorii comunității și mijloacele fericirii și izbăvirii ei. Învățații le-au luat locul în transmitere și învățare, fiindcă șirul trimișilor s-a încheiat cu Muḥammad, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa. A rămas explicarea și transmiterea Legii lui Muḥammad ﷺ, chemarea la ea, lămurirea și răspândirea ei printre oameni.

Numai oamenii cunoașterii sunt pregătiți pentru aceasta. Allah i-a pregătit să cheme și să conducă prin cuvintele, faptele și purtarea lor, atât cea văzută, cât și cea lăuntrică. Îndatorirea lor este mare, iar primejdia răspunderii lor este mare. Comunitatea este în grija lor, căci are cea mai mare nevoie de transmitere și lămurire prin mijloacele posibile.

7 Sura Yūsuf, versetul 108.

Astăzi mijloacele sunt multe: presa scrisă, mijloacele audio și cele vizuale au o mare influență atât în rătăcirea oamenilor, cât și în călăuzirea lor. La fel, predicile de vineri, de sărbători și de la diferite ocazii, întrunirile și adunările organizate cu orice prilej au influența lor. Publicațiile de sine stătătoare, cărțile și tratatele au, de asemenea, o mare influență.
Lauda Îi aparține lui Allah, mijloacele sunt astăzi la îndemână și numeroase. Adevărata nenorocire este slăbiciunea celui care caută cunoașterea, lipsa lui de râvnă, nepăsarea și neglijența sa. Aceasta este marea nenorocire. Allah, Atotputernicul și Mărețul, spune:

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ وَعَمِلَ صَٰلِحًا وَقَالَ إِنَّنِى مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾

Cine vorbește mai frumos decât acela care cheamă la Allah, face fapte bune și spune: „Eu sunt dintre musulmani”?[8]

Coran 41:33

8 Sura Fuṣṣilat, versetul 33.

Nu există nimeni ale cărui cuvinte să fie mai frumoase decât ale acestora. În fruntea lor se află nobilii trimiși și profeți, pacea și binecuvântarea fie asupra lor, apoi oamenii cunoașterii. Cu cât crește cunoașterea și se desăvârșesc evlavia, frica de Allah și sinceritatea față de El, cu atât folosul este mai mare, iar transmiterea de la Allah și de la Trimisul Său este mai deplină. Cu cât slăbește evlavia, scade cunoașterea ori frica de Allah, sau robul este încercat cu preocupările și poftele trecătoare ale lumii, cu atât se împuținează această cunoaștere și acest bine. Allah, Preaslăvitul, spune:

﴿قُلْ هَٰذِهِۦ سَبِيلِىٓ أَدْعُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ ۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِى﴾

Spune: „Aceasta este calea mea: chem la Allah în cunoștință de cauză, eu și cei care mă urmează.”[9]

Coran 12:108

Allah, Preaslăvitul, a arătat că misiunea Profetului este chemarea la Allah în cunoștință de cauză și i-a poruncit să le transmită oamenilor aceasta. *„Spune”* înseamnă: spune-le oamenilor, o, Trimisule! *„Aceasta este calea mea”* înseamnă: ceea ce urmez, această Lege și acest drum pe care îl urmez în vorbă și faptă sunt calea, metoda și drumul meu către Allah.

9 Sura Yūsuf, versetul 108.

Oamenii cunoașterii au, așadar, datoria să meargă pe drumul urmat de Alesul, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa: chemarea la Allah în cunoștință de cauză. Aceasta este și calea celor care îl urmează. Robul nu se numără cu adevărat și în chip deplin printre urmașii săi decât dacă merge pe acest drum. Cel care cheamă la Allah în cunoștință de cauză, se dezice de șirk și rămâne statornic în adevăr se numără printre cei care îl urmează, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa. De aceea, Allah a spus în continuare:

﴿وَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾

Slavă lui Allah! Eu nu sunt dintre politeiști.[10]
Coran 12:108

Cel care cheamă cu sinceritate la Allah îl urmează pe Trimis în cunoștință de cauză și cu știință, fără minciună și fără să spună despre Allah, fără cunoaștere, ceva ce nu I se cuvine. El Îi atribuie, Preaslăvit este El, însușirile desăvârșirii, Îl declară deasupra asemănării cu făpturile Sale, afirmă unicitatea Sa, Îi este sincer și se dezice de șirk și de oamenii lui.

Cel care cheamă la Allah trebuie să Îi afirme unicitatea și să rămână statornic pe Legea Sa, socotindu-L mai presus de asemănarea cu făpturile și descriindu-L așa cum S-a descris El Însuși și cum L-a descris Trimisul Său ﷺ. Trebuie să Îl declare mai presus de însușirile lipsei și neputinței și să Îi afirme numele cele mai frumoase și însușirile cele înalte, desăvârșite, pe care le-a adus Cartea Sa cea Măreață sau Sunna Trimisului Său demn de încredere ﷺ. Le afirmă într-un mod potrivit măreției Sale, fără asemuire, și Îl declară mai presus de lipsuri fără să Îi nege însușirile.

Robul afirmă deplin numele și însușirile lui Allah, fără echivalare sau asemănare cu făpturile, și Îl socotește mai presus de asemănarea cu ele în toate însușirile Sale, fără ca aceasta să

10 Sura Yūsuf, versetul 108.

însemne negarea lor. Îl numește cu numele Sale cele mai frumoase și Îi atribuie însușirile înalte menționate în Cartea cea Măreață și în Sunna autentică, fără răstălmăcire, negare, definirea modului lor ori asemuire, fără adaos și fără lipsă.

El urmează și nu inovează, mergând pe calea cea dreaptă urmată de trimiși și de cei care i-au urmat în bine. În fruntea lor se află Profetul nostru Muḥammad ﷺ și Companionii săi, Allah să fie mulțumit de ei, apoi cei care i-au urmat în bine. După Companioni, în frunte se află imamii cunoscuți: Mālik ibn Anas, Muḥammad ibn Idrīs al-Shāfiʿī, Abū Ḥanīfa al-Nuʿmān ibn Thābit, Aḥmad ibn Muḥammad ibn Ḥanbal, al-Awzāʿī, Sufyān al-Thawrī, Isḥāq ibn Rāhawayh și ceilalți imami ai cunoașterii și călăuzirii. Ei au mers pe calea dreaptă, afirmând numele și însușirile lui Allah și socotindu-L mai presus de asemănarea cu făpturile Sale.

Apoi, cel care caută cunoașterea este foarte dornic să nu ascundă nimic din ceea ce știe, să lămurească adevărul și să le răspundă potrivnicilor religiei. Nu este nepăsător și nu se retrage, ci rămâne prezent, după puterea sa. Dacă se ridică potrivnicii Islamului cu îndoieli și atacuri, el se ridică să le răspundă, în scris, prin cuvânt și prin alte mijloace. Nu este nepăsător și nu spune: *„Se ocupă altcineva”*, ci spune: *„Mă ocup eu! Mă ocup eu!”*, chiar dacă există și alți imami, căci se teme ca această chestiune să nu fie scăpată din vedere. Rămâne mereu prezent și nu se retrage, ci intervine la momentul potrivit pentru sprijinirea adevărului și pentru a răspunde potrivnicilor Islamului, în scris sau altfel: prin radio, presă, televiziune ori orice mijloc pe care îl are la îndemână.

El nu ascunde cunoașterea pe care o are, ci scrie, ține predici și vorbește. Le răspunde inovatorilor și celorlalți potrivnici ai Islamului cu puterea pe care Allah i-a dat-o, după cunoașterea sa și după mijloacele pe care Allah i le-a înlesnit. Allah Preaînaltul spune:

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ أَنزَلْنَا مِنَ ٱلْبَيِّنَٰتِ وَٱلْهُدَىٰ مِنۢ بَعْدِ
مَا بَيَّنَّٰهُ لِلنَّاسِ فِى ٱلْكِتَٰبِ ۙ أُو۟لَٰٓئِكَ يَلْعَنُهُمُ ٱللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ
ٱللَّٰعِنُونَ ۝ إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُوا۟ وَأَصْلَحُوا۟ وَبَيَّنُوا۟ فَأُو۟لَٰٓئِكَ
أَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۚ وَأَنَا ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾

Cei care ascund dovezile limpezi și călăuzirea pe care le-am pogorât, după ce le-am lămurit oamenilor în Carte, aceia sunt blestemați de Allah și de cei care blestemă. În afară de cei care se căiesc, se îndreaptă și arată limpede adevărul: către aceștia Mă întorc cu iertare, căci Eu sunt Cel care primește căința, Îndurătorul.[11]

Coran 2:159–160

Se cuvine să ne oprim cu mare luare-aminte asupra acestor două versete. Domnul nostru a avertizat împotriva ascunderii cunoașterii, a amenințat pentru aceasta și l-a blestemat pe cel care o face. Apoi a arătat că izbăvirea de această amenințare și de acest blestem se face numai prin căință, îndreptare și lămurire. Omul se căiește pentru lipsurile și păcatele trecute, îndreaptă ceea ce poate îndrepta în sine și arată cunoașterea pe care o are, despre care s-ar fi putut spune că a ascuns-o pentru un câștig trecător sau printr-o interpretare greșită, apoi Allah l-a binecuvântat cu îndrumare. Nu există căință și izbăvire decât prin această lămurire

11 Sura al-Baqara, versetele 159–160.

și această întoarcere. Căința cuprinde regretul pentru lipsurile și păcatul trecut și părăsirea acestui păcat, din frică de Domnul său, Atotputernicul și Mărețul, și de pedeapsa Sa.

O a treia condiție este hotărârea sinceră de a nu mai reveni la păcat. Apoi urmează lămurirea și îndreptarea. Omul se poate căi fără ca oamenii să știe aceasta; când însă arată și lămurește, scapă de răspundere, iar căința sa este validă.

Mai este un lucru care îl privește pe cel care caută cunoașterea, mai întâi înaintea lui Allah, Preaslăvitul, apoi înaintea fraților, colegilor și societății sale: să se teamă de Allah în privința propriei persoane. Ori de câte ori învață ceva, să se grăbească să îl pună în practică, fără delăsare. Învață și împlinește, căci sunt necesare atât cunoașterea, cât și fapta. Își cere mereu socoteală și se străduiește să aplice asupra sa hotărârile lui Allah: ceea ce este obligatoriu ca obligatoriu și ceea ce este recomandat ca recomandat. Astfel, cunoașterea se vede în caracterul, faptele, purtarea, lecțiile, predicile, călătoriile și șederea lui, pe uscat, pe mare și în aer, în orice loc. El este preocupat de acest lucru și dorește ca frații, colegii și elevii săi să învețe de la el, pentru a le transmite cunoașterea pe care o are, în cuvânt și în faptă.
Așa a fost Profetul nostru, Alesul, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa. Chemarea lui era deplină în cuvânt și faptă. Purtarea lui era cea mai frumoasă, cuvintele lui erau cele mai bune după Cuvântul lui Allah, Atotputernicul și Mărețul, iar caracterul lui era cel mai frumos. Allah Preaînaltul spune:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

Tu ai, cu adevărat, un caracter măreț.[12]
Coran 68:4

12 Sura al-Qalam, versetul 4.

Caracterul său era Coranul, după cum a spus ʿĀ'iṣa, Allah să fie mulțumit de ea:

كان خلقه القرآن

Caracterul său era Coranul.

Îi urma poruncile, se ferea de interdicțiile sale, își însușea bunele purtări învățate de el, lua aminte la pildele și marile sale istorii și îi chema pe oameni la acestea.

Oamenii cunoașterii trebuie să îl urmeze în acest caracter măreț, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa. Să fie adevărați înaintea lui Allah în cuvintele și faptele lor, să transmită porunca și interdicția Sa, să poruncească binele și să oprească răul după putere. Să ofere, cât pot, sfaturi și îndrumări conducătorilor, prin lămurire, îndreptare și atenționare, și să facă la fel pentru familiile, vecinii, societatea lor și pentru toți oamenii, prin orice mijloc și după putere. Nu este îngăduită delăsarea în aceste lucruri, mai ales în vremea noastră, când învățații sunt puțini, relele se răspândesc, iar viciile și faptele condamnabile sunt numeroase în întreaga lume, în țările islamice și în afara lor.

Orice om cu înțelegere limpede știe câte rele mari se răspândesc astăzi prin radio, presă, televiziune, alte publicații și cărți care cheamă la Foc. Această armată felurită care cheamă pe căile Focului are nevoie de o armată asemenea ei, de o putere asemenea ei, ba chiar mai mare. Armatele pe care dușmanii Islamului le trimit împotriva musulmanilor și numeroasele mijloace primejdioase pe care le răspândesc, atât printre musulmani, cât și printre nemusulmani, urmăresc să îi piardă, să îi conducă la Foc, să îi adune alături de ei în purtările lor rele și în căile lor de osândă, astfel încât să fie împreună în Foc. Acest lucru îl dorește conducătorul lor, după cum Allah, Preaslăvitul, spune:

﴿إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَٱتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۚ إِنَّمَا يَدْعُواْ حِزْبَهُۥ لِيَكُونُواْ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلسَّعِيرِ﴾

Diavolul vă este un dușman, așadar luați-l drept dușman! El își cheamă adepții numai ca să fie dintre locuitorii Focului învăpăiat.[13]

Coran 35:6

13 Sura Fāțir, versetul 6.

Nu se cuvine, așadar, ca acela care caută cunoașterea să se retragă și să spună: *„Îmi ajunge să am grijă de mine."* Nu! El are îndatoriri. Faptul că se îngrijește de sine înseamnă să împlinească ceea ce știe. Totodată, are îndatoriri de transmitere, lămurire și chemare. Domnul nostru, Preaslăvitul, spune:

﴿ٱدْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلْحِكْمَةِ وَٱلْمَوْعِظَةِ ٱلْحَسَنَةِ وَجَٰدِلْهُم بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ﴾ ﷺ

Cheamă la calea Domnului tău cu înțelepciune și cu bună povață și discută cu ei în modul cel mai frumos.[14]

Coran 16:125

El, Preaslăvitul, mai spune:

﴿وَٱدْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾

Cheamă la Domnul tău![15]

Coran 28:87

Allah, Preaslăvitul, îi poruncește Trimisului ﷺ să cheme, iar porunca adresată lui ne privește pe toți. Nu este o poruncă rezervată numai lui, pacea și binecuvântarea fie asupra sa. Când i se adresează o poruncă, ea îl privește pe el, pe conducătorii noștri și pe toți oamenii cunoașterii, cu excepția lucrurilor despre care dovada arată că îi sunt specifice.

Rob al lui Allah, trebuie să te ferești de apatie și izolare și să le transmiți robilor lui Allah porunca Lui. Ai, de asemenea, datoria să îl sfătuiești pe cel pe care îl poți sfătui, oriunde s-ar afla: conducătorul satului, învățatul satului, judecătorul, reprezentantul satului sau orice om cu răspundere, în sat, în oraș,

14 Sura al-Naḥl, versetul 125.

15 Sura al-Qaṣaṣ, versetul 87.

în trib și în orice loc. Ia legătura cu el în chip frumos, sfătuiește-l sincer, îndrumă-l spre bine și ajutați-vă în bunătate și evlavie, prin mijloace bune, prin povață și reamintire cu vorbe frumoase, cu blândețe, nu cu asprime.
La fel trebuie să te porți cu conducătorul statului, cu miniștrii în răspunderile lor, cu judecătorii, cu cei care cheamă la Allah și cu toți frații tăi întru Allah: cooperează cu ei toți. Așa trebuie să fie cel care caută cunoașterea. Profetul ﷺ a spus:

الدين النصيحة

Religia este sinceritate și sfătuire.

S-a întrebat: *„Față de cine, o, Trimis al lui Allah?"* El a răspuns:

لله ولكتابه ولرسوله ولأئمة المسلمين وعامتهم

Față de Allah, de Cartea Sa, de Trimisul Său, de conducătorii musulmanilor și de oamenii de rând dintre ei.

Muslim l-a relatat în Ṣaḥīḥul său. În cele două Ṣaḥīḥuri se relatează de la Jarīr ibn ʿAbd Allah al-Bajalī, Allah să fie mulțumit de el, că a spus:

بايعت رسول الله صلى الله عليه وسلم على إقام الصلاة
وإيتاء الزكاة والنصح لكل مسلم

I-am depus legământ Trimisului lui Allah ﷺ pentru împlinirea rugăciunii, darea zakātului și sfătuirea sinceră a fiecărui musulman.

Profetul, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa, a spus:

نضر الله امرأ سمع مقالتي فوعاها ثم أداها كما سمعها فرب مبلغ أوعى من سامع

Allah să îi lumineze chipul omului care aude cuvintele mele, le înțelege și apoi le transmite așa cum le-a auzit! Poate că acela la care sunt transmise le înțelege mai bine decât cel care le-a auzit.

Într-o altă formulare:

رب حامل فقه ليس بفقيه

Se poate ca un purtător de cunoaștere să nu aibă el însuși o înțelegere adâncă.

Și într-o altă formulare:

ورب حامل فقه إلى من هو أفقه منه

Și se poate ca un purtător de cunoaștere să o ducă la cineva care o înțelege mai bine decât el.

Într-una dintre predicile sale, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa, a spus:

ليبلغ الشاهد الغائب فرب مبلغ أوعى من سامع

Cel prezent să îi transmită celui absent! Poate că acela la care ajunge mesajul îl înțelege mai bine decât cel care l-a auzit.

Oamenii au nevoie de sprijinul nostru în bunătate și evlavie: regii și conducătorii lor, judecătorii, cei care cheamă la Allah și toți musulmanii. Trebuie însă folosite mijloace bune, blândețea și înțelepciunea. Într-o relatare autentică, Trimisul lui Allah ﷺ a spus:

من يحرم الرفق يحرم الخير كله

Cel lipsit de blândețe este lipsit de tot binele.

Muslim l-a relatat în Ṣaḥīḥ de la Jarīr ibn ʿAbd Allah și de la ʿĀ'iṣa, Allah să fie mulțumit de ei. Într-o altă relatare a sa, de la ʿĀ'iṣa, Allah să fie mulțumit de ea, cu atribuire Profetului, se spune:

إن الله رفيق يحب الرفق ويعطي على الرفق ما لا يعطي على العنف وما لا يعطي على ما سواه

Allah este Blând și iubește blândețea. El dăruiește prin blândețe ceea ce nu dăruiește prin asprime și nici prin altceva.

Trimisul ﷺ spune într-o relatare autentică:

إن الرفق لا يكون في شيء إلا زانه ولا ينزع من شيء إلا شانه

Blândețea nu se află într-un lucru fără să îl înfrumusețeze și nu este smulsă dintr-un lucru fără să îl urâțească.

Sunt de ajuns în această privință cuvintele lui Allah, Preaslăvitul:

﴿ٱدْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلْحِكْمَةِ وَٱلْمَوْعِظَةِ ٱلْحَسَنَةِ ۖ وَجَٰدِلْهُم بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ﴾

Cheamă la calea Domnului tău cu înțelepciune și cu bună povață și discută cu ei în modul cel mai frumos.[16]

Coran 16:125

Și cuvintele Sale, Preaslăvit și Preaînalt este El:

﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ ٱللَّهِ لِنتَ لَهُمْ ۖ وَلَوْ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ ٱلْقَلْبِ لَٱنفَضُّوا۟ مِنْ حَوْلِكَ﴾

Datorită unei îndurări de la Allah, ai fost blând cu ei. Dacă ai fi fost aspru și cu inima împietrită, s-ar fi risipit din jurul tău.[17]

Coran 3:159

În istoria lui Moise și Aaron, când Allah i-a trimis la Faraon, El, Preaslăvitul, le-a spus:

﴿فَقُولَا لَهُۥ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهُۥ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ﴾

Spuneți-i vorbe blânde, poate că va lua aminte sau se va teme![18]

Coran 20:44

16 Sura al-Naḥl, versetul 125.

17 Sura Āl ʿImrān, versetul 159.

18 Sura Ṭā Hā, versetul 44.

Îi cer lui Allah, prin numele Sale cele mai frumoase și însușirile Sale cele înalte, să ne îndrume pe noi, pe voi și pe toți musulmanii către ceea ce Îl mulțumește, să ne conducă pe toți pe calea Sa cea dreaptă și să ne dăruiască tuturor cunoașterea folositoare, împlinirea ei, bunele purtări prescrise de Lege și caracterul măreț pentru care l-a lăudat pe Profetul Său, pacea și binecuvântarea fie asupra sa. Să ne amintim cuvintele sale:

من سلك طريقا يلتمس فيه علما سهل الله له به طريقا إلى الجنة

Cel care pornește pe un drum căutând cunoaștere, Allah îi ușurează prin el un drum către Paradis.

Căutarea cunoașterii este un lucru de mare însemnătate, iar primejdia neînțelegerii religiei este mare. Să ne amintim și cuvintele Trimisului ﷺ:

من يرد الله به خيرا يفقهه في الدين

Celui căruia Allah îi voiește binele îi dă înțelegerea religiei.

Cei doi șeici l-au relatat de la Muʿāwiya, Allah să fie mulțumit de el. Acest mare hadith ne arată că înțelegerea religiei este unul dintre semnele că Allah i-a voit binele robului. Din el se înțelege și că acela care nu dobândește înțelegerea religiei este lipsit de ajutor, căruia Allah nu i-a voit binele. Nu există putere și nici tărie decât prin Allah.

Îi cerem, Preaslăvit este El, să ne îndrume pe toți către ceea ce Îl mulțumește, să ne ia din această lume musulmani, să îndrepte starea musulmanilor de pretutindeni, să îi pună sub conducerea celor mai buni dintre ei, să le îndrepte conducătorii, să înmulțească printre ei pe cei care cheamă la călăuzire și să le dăruiască tuturor, în orice loc, înțelegerea religiei Sale și urmarea Sunnei Profetului Său Muḥammad ﷺ.

Allah știe cel mai bine. Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra lui Muḥammad.

Întrebări și răspunsuri

1. Cunoașterea, diplomele și intenția celui care învață
Întrebare: Printre cei care caută cunoașterea, mai ales în facultăți și instituții de învățământ, se răspândește afirmația: *„Cunoașterea a dispărut odată cu oamenii ei, iar în instituțiile de învățământ nimeni nu mai învață decât pentru diplome și pentru câștigurile lumești."* Ce li se răspunde? Și care este hotărârea dacă intenția de a dobândi câștiguri și o diplomă se îmbină cu intenția de a căuta cunoașterea pentru folosul propriu și al societății?

Răspuns: Aceste cuvinte nu sunt corecte și nu se cuvine să fie rostite, nici ele, nici altele asemenea lor.

ومن قال هلك الناس فهو أهلكهم

Cel care spune: „Oamenii au pierit" este cel mai pierdut dintre ei.

Se cuvine însă să îi încurajăm și să îi îndemnăm pe oameni să caute cunoașterea, să aibă timp pentru ea, să rabde și să stăruie și să avem o părere bună despre cei care învață, cu excepția celui despre care știm contrariul.
Când s-a apropiat moartea lui Muʿādh, după cum se amintește, el i-a îndemnat pe cei din jur să caute cunoașterea și a spus:

إن العلم والإيمان مكانهما من أرادهما وجدهما

Cunoașterea și credința se află la locul lor; cel care le dorește le găsește.

Adică locul lor este în Cartea cea Măreață a lui Allah și în Sunna Trimisului Său demn de încredere ﷺ. Învățatul este luat odată cu cunoașterea sa: cunoașterea este luată prin moartea învățaților. Însă, lauda Îi aparține lui Allah, va rămâne mereu un grup biruitor pe adevăr. De aceea, pacea și binecuvântarea fie asupra sa, a spus:

إن الله لا يقبض العلم انتزاعا ينتزعه من صدور الرجال ولكن يقبض العلم بموت العلماء حتى إذا لم يبق عالم اتخذ الناس رؤوسا جهالا فسئلوا فأفتوا بغير علم فضلوا وأضلوا

Allah nu ia cunoașterea smulgând-o din piepturile oamenilor, ci o ia prin moartea învățaților. Când nu mai rămâne niciun învățat, oamenii își iau drept căpetenii oameni neștiutori. Aceștia sunt întrebați și dau răspunsuri fără cunoaștere, rătăcindu-se pe ei și rătăcindu-i pe alții.

Al-Bukhārī l-a relatat în Ṣaḥīḥul său.

De aceasta trebuie să ne temem: ca oameni neștiutori să ajungă să dea răspunsuri religioase și să îi învețe pe alții, rătăcindu-se și rătăcindu-i. Afirmația că ar fi dispărut cunoașterea, fără să se explice în ce fel, poate slăbi râvna unor oameni. Totuși, omul hotărât și cu înțelegere limpede nu este descurajat de asemenea cuvinte. Dimpotrivă, ele îl împing să caute cunoașterea și să acopere lipsa. Pe omul înțelegător, sincer, adevărat și lucid asemenea vorbe nu îl descurajează: el înaintează, se străduiește, rabdă, învață și se grăbește, fiindcă nevoia de cunoaștere este mare și trebuie acoperită lipsa pe care acești oameni susțin că nu a acoperit-o nimeni.

Chiar dacă a scăzut cunoașterea și cei mai mulți oameni ai ei au plecat, lauda Îi aparține lui Allah, va exista mereu un grup biruitor pe adevăr. Profetul ﷺ a spus:

لا تزال طائفة من أمتي على الحق منصورة لا يضرهم من خالفهم ولا من خذلهم حتى يأتي أمر الله

Va exista mereu un grup din comunitatea mea biruitor pe adevăr. Nu îi vor vătăma nici cei care li se împotrivesc, nici cei care îi părăsesc, până când va veni porunca lui Allah.

Trebuie să ne străduim să căutăm cunoașterea, să încurajăm aceasta și să ne îngrijim să acoperim lipsa și să îndeplinim îndatorirea în țara noastră și în altele, urmând dovezile Legii care îndeamnă la acest lucru și dorind să le fim de folos musulmanilor și să îi învățăm. Trebuie, de asemenea, să încurajăm sinceritatea și adevărul în căutarea cunoașterii. Cel care dorește diploma ca să își întărească puterea de a transmite cunoașterea și de a chema la bine face un lucru bun.

Dacă dorește și bani pentru a se sprijini pe ei, nu este o problemă să studieze, să învețe și să obțină diploma care îl va ajuta să răspândească această cunoaștere și să fie ascultat de oameni. Nu este o problemă nici să primească banii care îl ajută în aceasta. Dacă nu ar fi fost Allah, Preaslăvitul, apoi banii, mulți oameni nu ar fi putut învăța și transmite chemarea. Banii îl ajută pe musulman să caute cunoașterea, să își împlinească nevoile și să o transmită oamenilor.

Când ʿUmar, Allah să fie mulțumit de el, a îndeplinit anumite însărcinări, Trimisul lui Allah ﷺ i-a dat bani. El a spus: *„Dă-i cuiva mai sărac decât mine."* Profetul ﷺ i-a spus:

خذ هذا المال فتموله أو تصدق به وما جاءك من هذا المال وأنت غير مشرف ولا سائل فخذه وما لا فلا تتبعه نفسك

Ia această avere, păstreaz-o pentru tine sau dă-o de pomană. Ceea ce îți vine din această avere fără să râvnești la ea și fără să o ceri, ia-o; iar ceea ce nu îți vine astfel, nu lăsa sufletul tău să o urmărească.

Muslim l-a relatat în Ṣaḥīḥul său.

وأعطى النبي صلى الله عليه وسلم المؤلفة قلوبهم ورغبهم حتى دخلوا في دين الله أفواجا ولو كان حراما لم يعطهم بل أعطاهم قبل الفتح وبعده وفي يوم الفتح أعطى بعض الناس على مائة من الإبل وكان يعطي عطاء من لا يخشى الفقر عليه الصلاة والسلام ترغيبا في الإسلام ودعوة إليه

Profetul ﷺ le-a dat celor ale căror inimi erau atrase și i-a încurajat, până când au intrat în religia lui Allah în cete. Dacă ar fi fost interzis, nu le-ar fi dat. Le-a dat înainte de cucerire și după ea. În ziua cuceririi, le-a dat unora câte o sută de cămile. Dăruia asemenea celui care nu se teme de sărăcie, pacea și binecuvântarea fie asupra sa, pentru a-i atrage către Islam și a-i chema la el.

Allah, Preaslăvitul, a rânduit pentru cei ale căror inimi sunt atrase o parte din zakāt și a rânduit în vistieria publică un drept pentru ei și pentru alții dintre musulmani, precum profesorii și judecătorii. Allah este Cel care dă izbânda.

2. Ijtihādul, urmarea învățaților și pregătirea necesară

Întrebare: Printre tineri a apărut o atitudine: spun că nu urmează niciuna dintre cele patru școli, ci fac ijtihād la fel ca imamii și nu se întorc la judecata lor. Ce părere aveți și ce îi sfătuiți?

Răspuns: Aceste cuvinte li se pot părea nepotrivite unora, dar în realitate sensul lor este corect pentru cel care a dobândit o pregătire temeinică. Oamenii nu sunt obligați să urmeze orbește pe cineva. Cel care spune că trebuie urmați orbește cei patru imami greșește. Nu este obligatorie urmarea lor oarbă, ci trebuie să ne folosim de cuvintele lor și ale celorlalți imami ai cunoașterii, Allah să aibă milă de ei, să cercetăm cărțile lor și dovezile pe care le-au menționat. Cel care caută cunoașterea și este îndrumat spre bine se folosește de acestea.

Cel cu pregătire insuficientă nu este însă capabil de ijtihād. El trebuie să îi întrebe pe cei învățați în dreptul islamic, să dobândească înțelegerea religiei și să împlinească ceea ce îl îndrumă ei, până când se pregătește și înțelege drumul urmat de învățați. Trebuie să cunoască hadithurile autentice și slabe, mijloacele de deosebire a lor din metodologia hadithului, principiile dreptului islamic și ceea ce au stabilit învățații în această privință. Astfel se folosește de aceste lucruri și poate deosebi opiniile asupra chestiunilor disputate de oameni.

Cât despre ceea ce învățații au stabilit prin consens, situația este limpede și nimănui nu îi este îngăduit să îl contrazică. Cercetarea oamenilor cunoașterii privește chestiunile asupra cărora învățații au divergențe. În acestea, datoria este să întoarcă disputa la Allah și la Trimisul Său, după cum Allah Preaînaltul a spus:

﴿فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾

Dacă aveți o neînțelegere asupra unui lucru, întoarceți-l la Allah și la Trimis, dacă credeți în Allah și în Ziua de Apoi.[19]

Coran 4:59

Și El Preaînaltul spune:

﴿وَمَا ٱخۡتَلَفۡتُمۡ فِيهِ مِن شَيۡءٖ فَحُكۡمُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾

Oricare ar fi lucrul asupra căruia nu vă înțelegeți, judecata lui Îi aparține lui Allah.[20]

Coran 42:10

A face ijtihād fără a fi capabil de el este însă una dintre greșelile mari. Omul trebuie să urmărească cu râvnă înaltă căutarea cunoașterii, să se lămurească și să urmeze căile oamenilor cunoașterii. Acestea sunt studiul hadithului și al principiilor sale, al dreptului islamic și al principiilor sale, al limbii arabe și regulilor ei, al biografiei profetice și al istoriei islamice.

Se folosește de toate acestea pentru a deosebi opinia mai puternică în chestiunile disputate, cerând îndurare pentru oamenii cunoașterii, urmând calea lor bună și folosindu-se de cuvintele și cărțile lor folositoare, precum și de dovezile și

19 Sura al-Nisāʾ, versetul 59.

20 Sura al-Shūrā, versetul 10.

argumentele pe care le-au lămurit pentru susținerea opiniilor lor și pentru arătarea slăbiciunii celor pe care le-au respins.

Astfel, cel care caută cunoașterea este îndrumat să cunoască adevărul, dacă este sincer față de Allah, se străduiește să caute adevărul și nu se trufește. Allah, Preaslăvitul, este Cel care dă izbânda.

3. Funcțiile religioase și răspunderea de judecător

Întrebare: Mulți dintre cei care caută cunoașterea se feresc de funcțiile religioase. Care este motivul? Aveți un sfat pentru cei de față? Se observă și că mulți studenți ai facultăților de Șaria caută prin orice mijloc să scape de însărcinarea de judecător. Ce îi sfătuiți?

Răspuns: Funcțiile religioase de judecător, profesor, emitent de fatwa și predicator sunt funcții nobile și însemnate, iar musulmanii au cea mai mare nevoie de ele. Dacă oamenii cunoașterii se retrag, ele vor fi preluate de oameni neștiutori, care se vor rătăci și îi vor rătăci și pe alții. Cel de care este nevoie dintre oamenii cunoașterii și ai înțelegerii religiei are datoria să dea curs însărcinării. Judecata, predarea, predica, chemarea la Allah și lucrurile asemenea lor sunt obligații colective. Dacă una dintre ele ajunge să îi revină în mod precis unui om calificat, devine obligatorie pentru el și nu îi este îngăduit să se scuze ori să refuze.

Chiar dacă se presupune că există altcineva suficient de pregătit și această îndatorire nu îi este obligatorie, el trebuie să cântărească ce este mai bine, după cum Allah, Preaslăvitul, a amintit despre Iosif, pacea și binecuvântarea fie asupra sa, că i-a spus regelui Egiptului:

﴿ٱجۡعَلۡنِي عَلَىٰ خَزَآئِنِ ٱلۡأَرۡضِۖ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٞ﴾

Pune-mă peste vistieriile țării! Eu sunt un păzitor de încredere și priceput.[21]

Coran 12:55

Când a văzut folosul în preluarea acelei însărcinări, a cerut-o, deși era profet și trimis nobil, iar profeții sunt cei mai buni dintre oameni. A cerut-o pentru îndreptare: să îndrepte starea oamenilor din Egipt și să îi cheme la adevăr.

La fel, dacă acela care caută cunoașterea vede un folos, poate cere o funcție de judecător, profesor, ministru sau alta și o poate accepta, cu condiția ca scopul său să fie îndreptarea și binele, nu câștigul lumesc. Să urmărească fața lui Allah, buna întoarcere în Lumea de Apoi și folosul oamenilor, mai întâi în religia lor, apoi în viața lor lumească. Să nu se mulțumească să lase aceste funcții pe mâna celor neștiutori sau destrăbălați. Dacă este chemat într-o funcție bună, pentru care se vede pregătit și pe care are puterea să o îndeplinească, să răspundă chemării, să își îndrepte intenția și să își dea toată silința. Să nu spună: *„Mă tem de cutare și cutare lucru."*

Prin intenția bună și adevărul în faptă, robul primește izbândă și ajutor. Dacă Allah îi îndreaptă intenția, iar el își dă toată silința în bine, Allah îl îndrumă spre izbândă. Din această categorie face parte hadithul lui ʿUthmān ibn Abī al-ʿĀṣ al-Thaqafī, care a spus:

يا رسول الله اجعلني إمام قومي

O, Trimis al lui Allah, fă-mă imam al oamenilor mei!

21 Sura Yūsuf, versetul 55.

Profetul ﷺ i-a spus:

أنت إمامهم واقتد بأضعفهم واتخذ مؤذنا لا يأخذ على أذانه أجرا

Tu ești imamul lor. Ține seama de cel mai slab dintre ei și ia-ți un muezin care nu primește plată pentru chemarea sa la rugăciune.

L-au relatat imamul Aḥmad și autorii cărților Sunan, cu un lanț de transmitere autentic. El, Allah să fie mulțumit de el, a cerut să fie imam al oamenilor săi pentru folosul recunoscut de Lege: să îi îndrume spre bine, să îi învețe, să le poruncească binele și să îi oprească de la rău, așa cum a făcut Iosif, pacea și binecuvântarea fie asupra sa.

Învățații au spus că solicitarea conducerii și a autorității a fost interzisă numai atunci când nu există o nevoie de aceasta, fiindcă este primejdioasă, așa cum arată hadithul care o interzice. Când însă nevoia și folosul recunoscut de Lege cer solicitarea ei, aceasta este îngăduită, după cum arată istoria lui Iosif, pacea și binecuvântarea fie asupra sa, și hadithul amintit al lui ʿUthmān, Allah să fie mulțumit de el.

4. Cel care caută cunoașterea într-o societate materialistă

Întrebare: Una dintre cele mai mari probleme ale celui care caută cunoașterea este îndepărtarea societății de el și de cunoașterea sa. Nu simte că are locul potrivit în societate, deoarece societatea materialistă de astăzi îi măsoară pe oameni numai după câștigul material obținut dintr-o muncă. Care este remediul, după părerea dumneavoastră? Cum trebuie să se poarte cel care caută cunoașterea: să trăiască într-o comunitate aparte, unde să poată învăța, sau ce să facă? Vă rugăm să ne dați sfatul pe care l-ați primit de la șeicii dumneavoastră și pe care ei l-au primit de la șeicii lor.

Răspuns: Cele spuse de cel care întreabă nu sunt corecte. Cunoașterea îl aduce în față și îl înalță pe omul ei în orice

societate. Dacă ar merge în America, Anglia, Franța sau în orice alt loc, cunoașterea îl va înălța printre minoritățile musulmane și printre cei care cheamă la Allah în cunoștință de cauză, chiar și printre politeiști. Aceștia se vor supune adevărului dacă îl vor cunoaște prin dovezile sale limpezi și prin caracterul nobil al oamenilor săi.

Islamul este religia firii înnăscute, religia dreptății și a bunelor moravuri, religia puterii, a râvnei, a sprijinului și a oricărei virtuți. Cel care caută cunoașterea și merge în cunoștință de cauză, cunoaște dovezile Legii și hotărârile Islamului și le împlinește, ține capul sus și este respectat oriunde merge. Cu atât mai mult printre oamenii săi și în țara sa, dacă aceștia îi cunosc cunoașterea, sfătuirea sinceră, adevărul și felul în care se ferește de graba nejustificată. Dimpotrivă, este bun și înțelept, chemând la Allah cu înțelepciune și blândețe.

Un asemenea om ține capul sus și este respectat oriunde s-ar afla: într-un sat, într-un trib sau în alt loc, dacă își însușește cunoașterea în cuvânt și faptă și stă departe de purtarea celor destrăbălați și a nelegiuiților. El și cei asemenea lui sunt iubiți de Allah și de robii Săi drepți atât timp cât învață, împlinesc, îi sfătuiesc pe frații lor, le arată compasiune și se străduiesc să le fie de folos prin cunoașterea, caracterul, averea și influența lor, așa cum au făcut profeții și oamenii drepți.

Afirmația că acela care caută cunoașterea nu are loc în societate și nu este luat în seamă este, în caracterul ei general, o afirmație falsă și potrivnică realității, așa cum am arătat. Cel care înțelege religia, Îi este sincer lui Allah și îi sfătuiește sincer pe robii Săi ține capul sus și este respectat oriunde s-ar afla: în avion, în tren, pe uscat sau pe mare. Dacă Îi este sincer lui Allah, își arată cunoașterea și chemarea la Allah și se poartă frumos cu oamenii, cu blândețe și vorbe bune, are parte de veste bună, de un sfârșit lăudabil, de aprecierea oamenilor și de o mare răsplată de la Allah, Atotputernicul și Mărețul. Allah Preaînaltul spune:

﴿إِنَّهُۥ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾

Cu adevărat, cel care se teme de Allah și rabdă — Allah nu lasă să se piardă răsplata celor care fac bine.[22]

Coran 12:90

El, Preaslăvitul, mai spune:

﴿وَٱلَّذِينَ جَٰهَدُوا۟ فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۚ وَإِنَّ ٱللَّهَ لَمَعَ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾

Pe cei care se străduiesc pentru Noi îi vom călăuzi pe căile Noastre. Allah este, cu adevărat, alături de cei care fac bine.[23]

Coran 29:69

22 Sura Yūsuf, versetul 90.

23 Sura al-ʿAnkabūt, versetul 69.

El, Preaslăvitul, i-a spus Profetului Său Muḥammad ﷺ:

﴿فَٱصۡبِرۡۖ إِنَّ ٱلۡعَٰقِبَةَ لِلۡمُتَّقِينَ﴾

Rabdă, căci sfârșitul bun este al celor evlavioși![24]
Coran 11:49

Versetele cu acest înțeles sunt numeroase.

Chiar dacă se întâmplă ca unul dintre cei care cheamă la Allah să nu își atingă scopul, ci să fie vătămat și pus la încercare, nu are el oare un model în trimișii care au fost vătămați, încercați și înjosiți de oameni, ba unii dintre ei au fost uciși? Cel care caută cunoașterea are în ei un model de îndurare și răbdare, pacea și binecuvântarea fie asupra lor. Chiar dacă am presupune că nu ar găsi respect printre oameni, aceasta nu îi dăunează: el nu a căutat cunoașterea pentru aceasta, ci pentru a se izbăvi pe sine de neștiință și pentru a-i scoate pe oameni din întuneric la lumină. Dacă oamenii primesc de la el și îi înalță rangul, lauda Îi aparține lui Allah. Dacă nu, el rămâne pe un drum bun, chiar dacă îl ucid ori îl înjosesc, fiindcă îi are drept model pe trimiși, pacea și binecuvântarea fie asupra lor, și mai ales pe ultimul lor, Muḥammad ﷺ. El a fost vătămat și alungat din țara sa, din Mecca, la Medina.

Cel care cheamă la Allah cu adevăr și sinceritate are vestea bună a binelui, a cinstei, a demnității și a unui sfârșit bun, dacă merge pe calea dreaptă și are un caracter măreț, călăuzire și purtare lăudabilă, fără asprime și duritate și fără să se amestece în ceea ce nu îl privește. El are parte de mult bine, așa cum au avut profeții și trimișii, pacea și binecuvântarea fie asupra lor, iar în fruntea și deasupra lor, ultimul lor, imamul celor care cheamă și se străduiesc, Profetul nostru Muḥammad ﷺ, apoi cei care i-au urmat în bine. Allah este Cel care dă izbânda.

24 Sura Hūd, versetul 49.

5. Distanța dintre învățați, cei care învață și societate

Întrebare: În vremea noastră observăm o distanță între învățați, cei care caută cunoașterea și societate în general. Aceasta este o problemă. Ce soluții vedeți?

Răspuns: Această distanță se naște din abaterea celui care învață sau a celui care se socotește învățat. Dacă elevul este nepăsător în rugăciune, săvârșește păcate în văzul lumii ori se arată pripit și aspru, învățații și oamenii buni îl dezaprobă și nu se bucură de căutarea lui. La fel, pe învățatul destrăbălat sau care se întoarce de la adevăr îl dezaprobă elevii buni și cei care se străduiesc să cheme la bine, dorind răsplata. Astfel apare o distanță între ei. Între învățații drepți și elevii drepți nu există însă niciodată această distanță, ci cooperare sinceră în orice bine.

Distanța este față de cel abătut care pretinde cunoașterea, deși se află alături de cei destrăbălați, de fumători, de băutorii de vin și de cei care se abat de la rugăciune și de alte îndatoriri. Cine îl iubește pe un asemenea om și cine îi acceptă o astfel de purtare? El are nevoie să fie chemat, sfătuit și îngrijit cu răbdare și stăruință, până când se îndreaptă. Distanța s-a ivit din pricina lui: prin cuvintele și faptele sale s-a îndepărtat de oamenii cunoașterii și de purtarea lor lăudabilă. Acela care nu își pune cunoașterea în faptă prin evlavie și bună purtare, ci stă cu cei care urmează superstițiile, cu adoratorii mormintelor, cu bețivii și cu cei asemenea lor, nu este un învățat și nu merită prețuire. Dimpotrivă, oamenii cunoașterii folositoare și elevii drepți trebuie să îi avertizeze pe oameni împotriva lui, până când se întoarce la adevăr și rămâne statornic alături de oamenii adevărului.

Fără îndoială, cei care caută cunoașterea îl dezaprobă și nu se bucură de apropierea lui, din pricina purtării sale rele. Dimpotrivă, îi bucură distanța dintre ei și el, fiindcă nu le aduce folos și vatămă societatea și pe cei care învață. El are nevoie să fie chemat la Allah și sfătuit, ca să îi folosească propria cunoaștere și să le aducă folos și oamenilor.

Toți au datoria să coopereze în bunătate și evlavie, cu adevăr și sinceritate, să rămână statornici în porunca lui Allah și să se îngrijească de ceea ce îndepărtează ura și micșorează distanța

dintre ei: cunoașterea folositoare, fapta bună, purtarea lăudabilă și răbdarea în acestea. Allah este Cel care dă izbânda.

6. Cine poate face ijtihād și cum sunt respectați imamii

Întrebare: Ce înseamnă cuvintele dumneavoastră, Allah să vă ocrotească: *„Cel care caută cunoașterea trebuie să facă ijtihād"*? Este fiecare pregătit pentru aceasta? Și care este atitudinea noastră față de școlile celor patru imami, răspândite în țări și printre oameni, pe care mulți le-au urmat pretutindeni și în toate timpurile?

Răspuns: Cel care caută cunoașterea trebuie să se străduiască după puterea sa. Începătorul se străduiește să continue căutarea cunoașterii și să ajungă pregătit pentru a deosebi opiniile în chestiunile disputate. Cel pregătit, căruia Allah i-a dăruit cunoaștere, care a încheiat studii înalte, a cercetat cărțile și cunoaște spusele oamenilor, trebuie să se străduiască să distingă opinia mai puternică și să arate slăbiciunea celei greșite, prin dovezile Legii, cu răbdare și cercetare.

Cunoașterea nu este ușoară: cere răbdare, stăruință și cercetarea hadithurilor legate de subiectul studiat. Poți căuta multe zile fără să găsești hadithul dorit sau fără să poți ajunge la o opinie privind autenticitatea ori slăbiciunea lui. La fel, cercetarea cuvintelor oamenilor cunoașterii și deosebirea opiniei mai puternice cer răbdare și examinarea dovezilor. Ijtihādul înseamnă să depui efort pentru dobândirea cunoașterii și să chibzuiești asupra ei, până când ajungi dintre oamenii ei care cunosc hotărârile Legii și pozițiile învățaților în chestiunile disputate.

Atitudinea ta trebuie să fie aceea a celui care sfătuiește sincer, îi iubește și îi prețuiește, le cunoaște rangul și eforturile pentru dobândirea și răspândirea cunoașterii printre oameni și se folosește de cuvintele și cunoașterea lor. Să nu îi insulți, să nu îi urăști și să nu îi critici pentru a-i înjosi ori pentru a-i face nefolositori în ochii oamenilor.

Cel care caută cunoașterea cunoaște rangul înaintașilor săi, cărțile și lucrările pe care le-au alcătuit și sinceritatea lor față de Allah și față de robii Săi și se folosește de cuvintele lor. Aceasta nu înseamnă să îi considere infailibili în adevăr și în greșeală, ci să recunoască adevărul prin dovada sa. Mālik, Allah să aibă milă de el, a spus:

ما منا إلا راد ومردود عليه إلا صاحب هذا القبر

Oricare dintre noi poate contrazice și poate fi contrazis, cu excepția celui care se află în acest mormânt.

Se referea la Trimisul lui Allah ﷺ. Al-Shāfiʿī, Allah să aibă milă de el, a spus:

أجمع الناس على أن من استبانت له سنة رسول الله صلى الله عليه وسلم لم يكن له أن يدعها لقول أحد من الناس

Oamenii au căzut de acord că acela căruia i s-a lămurit Sunna Trimisului lui Allah ﷺ nu are dreptul să o părăsească pentru spusele vreunui om.

Și a mai spus, Allah să aibă milă de el:

إذا قلت قولا يخالف قول رسول الله صلى الله عليه وسلم فاضربوا بقولي الحائط

Dacă spun ceva care contrazice cuvântul Trimisului lui Allah ﷺ, lepădați cuvintele mele.

Acesta este și înțelesul cuvintelor imamului Aḥmad, ale lui Abū Ḥanīfa, ale lui Mālik și ale lui al-Shāfiʿī, Allah să aibă milă de ei toți. La fel au vorbit și ceilalți imami. Toți i-au sfătuit sincer pe oameni și i-au îndemnat să urmeze dovezile Legii din Carte, din

Sunna și din consensul înaintașilor comunității. I-au îndemnat să nu pună spusa nimănui înaintea Cuvântului lui Allah și al Trimisului Său. Dimpotrivă, trebuie puse mai presus Cuvântul lui Allah, cuvântul Trimisului Său și ceea ce înaintașii comunității au stabilit prin consens, în fața oricui le contrazice.

Aceasta este atitudinea învățaților recunoscuți și aceasta este atitudinea pe care trebuie să o învețe de la ei cel care caută cunoașterea, până când își însușește purtarea lor: să pună mai presus Cuvântul lui Allah și cuvântul Trimisului Său ﷺ, să deosebească opinia mai puternică prin dovezi, să îi respecte pe învățați, să le cunoască rangul și să se roage ca Allah să fie mulțumit de ei și să aibă milă de ei.

Cât despre învățații rătăcirii, dintre jahmiți, muʿtaziliți și cei asemenea lor, de aceștia trebuie să ne ferim și să îi detestăm de dragul lui Allah, iar oamenii trebuie avertizați împotriva răului, faptelor urâte și credințelor lor false, din sinceritate față de Allah și față de robii Săi și pentru îndeplinirea datoriei de a porunci binele și de a opri răul. Allah este Cel care dă izbânda.

7. Învățarea numai din cărți și recunoașterea greșelilor

Întrebare: Ce părere aveți despre această expresie care se aude des de la cei care caută cunoașterea:

من كان شيخه كتابه ضل عن صوابه

Cel al cărui șeic este cartea sa se abate de la ceea ce este corect.

Răspuns: Expresia cunoscută nouă este:

من كان شيخه كتابه خطؤه أكثر من صوابه

Cel al cărui șeic este cartea sa greșește mai mult decât nimerește adevărul.

Este adevărat că acela care nu a studiat cu oamenii cunoașterii, nu a învățat de la ei și nu cunoaște căile urmate de ei în căutarea cunoașterii greșește mult și confundă adevărul cu falsul. Aceasta se întâmplă fiindcă nu cunoaște dovezile Legii și rânduielile

recunoscute pe care oamenii cunoașterii le-au urmat, cercetat și împlinit.

Cât despre afirmația că greșește mai mult decât nimerește adevărul, aceasta trebuie examinată. În orice caz, greșelile lui sunt multe, fiindcă nu a studiat cu oamenii cunoașterii, nu s-a folosit de ei și nu a cunoscut principiile pe care le-au urmat. Greșește mult și nu deosebește greșeala de ceea ce este corect în cărțile scrise de mână și în cele tipărite.

Într-o carte poate exista o greșeală, iar el, neavând priceperea și discernământul necesare, o socotește corectă. Astfel poate declara îngăduit ceea ce Allah a interzis sau interzis ceea ce Allah a îngăduit, din lipsă de înțelegere, fiindcă a întâlnit o greșeală într-o carte. De pildă, scrie: *„Nu este permis cutare lucru”*, deși corect este: *„Este permis cutare lucru”*; negația *„nu”* a fost adăugată din greșeală. Sau invers: scrie *„Este permis”*, deși corect este *„Nu este permis”*, iar negația a căzut la tipărire ori la copiere. Aceasta este o greșeală foarte mare.

La fel, poate găsi expresia *„Cutare lucru este valid”*, deși corect este *„Nu este valid”*. Lucrurile i se încurcă din lipsă de înțelegere și cunoaștere, iar el nu recunoaște greșeala din carte și cele asemenea ei.

8. Întoarcerea de la o fatwa greșită la ceea ce este corect

Întrebare: Dacă cineva este întrebat despre o chestiune și dă o fatwa, apoi, după un timp, își dă seama că răspunsul său nu a fost corect, ce trebuie să facă?

Răspuns: Trebuie să se întoarcă la ceea ce este corect, să dea răspunsul adevărat și să spună: *„Am greșit”*, după cum a spus ʿUmar:

الحق قديم

Adevărul este dintotdeauna.

Trebuie, așadar, să revină la ceea ce este corect, să dea răspunsul adevărat și să spună: *„Am greșit în prima chestiune. Am dat cutare răspuns, apoi mi s-a arătat că era greșit. Ceea ce este corect este cutare lucru."* Nu este nicio problemă în aceasta; dimpotrivă, aceasta este datoria lui. Profetul ﷺ, care este în fruntea celor ce dau răspunsuri religioase, când oamenii l-au întrebat despre polenizarea palmierilor, a spus:

ما أظنه يضره لو ترك

Nu cred că i-ar dăuna dacă ar fi omisă.

Apoi oamenii l-au înștiințat că lăsarea ei dăunează, iar el a spus:

إنما أخبرتكم عن رأيي والرأي يخطئ ويصيب أما ما
أحدثكم به عن الله فإني لن أكذب على الله

V-am vorbit numai după părerea mea, iar părerea poate greși și poate fi corectă. Cât despre ceea ce vă spun de la Allah, eu nu voi minți despre Allah.

Și le-a poruncit să se întoarcă la polenizare. La fel, ʿUmar, Allah să fie mulțumit de el, a dat mai întâi răspunsul de a-i exclude pe frați din chestiunea numită al-musharraka, apoi a dat răspunsul de a-i include în împărțirea moștenirii, potrivit opiniei care i s-a arătat mai puternică.

Întoarcerea învățatului la ceea ce crede că este corect și adevărat este un lucru cunoscut și calea oamenilor cunoașterii și ai credinței. Nu este nici rușine și nici lipsă în aceasta. Dimpotrivă, arată meritul său și puterea credinței sale, fiindcă s-a întors la ceea ce este corect și a părăsit greșeala. Chiar dacă unii oameni sau unii neștiutori spun că este un cusur, aceasta nu are nicio greutate. Adevărul este că reprezintă un merit și o calitate lăudabilă, nu o lipsă.

9. Verificarea dovezii și curajul de a spune „Nu știu”

Întrebare: Caut cunoașterea și mi se pun adesea întrebări despre diferite lucruri, legate de adorare sau de altceva. Cunosc bine răspunsul, fie din ceea ce am auzit de la un șeic, fie din fatwa, dar îmi este greu să îmi amintesc dovada autentică și să deosebesc opinia mai puternică. Cum îi îndrumați pe cei care caută cunoașterea în această privință?

Răspuns: Nu da fatwa decât în cunoștință de cauză. Îndrumă-i către altcineva din țara ta despre care crezi că este mai bun decât tine și cunoaște mai bine adevărul. Altfel, spune: *„Dați-mi răgaz să cercetez dovezile și să examinez chestiunea.”* Când ajungi liniștit la ceea ce este corect pe baza dovezilor, răspunde-le potrivit adevărului care ți s-a lămurit.

În legătură cu această întrebare și cu altele, îi îndemn pe profesori să se îngrijească să îi îndrume pe elevi către acest lucru măreț: să îi încurajeze să verifice lucrurile, să nu se grăbească să dea fatwa și să nu se pronunțe categoric fără cunoaștere limpede. Profesorii trebuie să le fie model, oprindu-se în fața lucrurilor neclare și promițând că le vor cerceta după o zi, două sau la lecția următoare. Astfel, elevul se obișnuiește de la profesor să nu se grăbească să dea fatwa și să judece decât după verificare, cunoașterea dovezii și convingerea că adevărul este ceea ce spune profesorul. Nu este nicio problemă să amâne pentru altă dată, ca să cerceteze dovada și cuvintele oamenilor cunoașterii despre acea chestiune.

Mālik a dat răspuns la puține chestiuni și a refuzat să răspundă la multe altele, spunând: *„Nu știu.”* La fel au făcut și alți oameni ai cunoașterii. Una dintre calitățile celui care caută cunoașterea este să nu se grăbească și să spună *„Nu știu”* despre ceea ce nu cunoaște.

Profesorii au o mare îndatorire: să fie pentru elevi un model bun în caracter și în fapte. Printre bunele purtări se numără obișnuirea elevului cu vorbele *„Nu știu”* și cu amânarea chestiunilor până când înțelege dovada și cunoaște hotărârea lor, însoțită de avertizarea împotriva îndrăznelii de a da fatwa fără cunoaștere. Allah este Cel care dă izbânda.

Glosar

Baṣīra
Înțelegere limpede și cunoaștere întemeiată pe dovezi; în text este redată și prin „în cunoștință de cauză”.
Fatwa
Răspuns religios la o întrebare despre hotărârea Legii islamice.
Fiqh
Înțelegerea religiei și, în sensul său de disciplină, cunoașterea hotărârilor practice ale Legii islamice.
Ijtihād
Depunerea efortului de cercetare de către cel pregătit pentru a cunoaște hotărârea pe baza dovezilor.
Obligație colectivă
Îndatorire care nu mai apasă asupra celorlalți dacă este îndeplinită în mod suficient de unii membri ai comunității. Autorul arată că, în anumite situații, ea îi poate reveni în mod precis unui om.
Șirk
Asocierea altcuiva cu Allah în ceea ce Îi aparține numai Lui, inclusiv în adorare.
Sunna
Călăuzirea Profetului Muḥammad, transmisă prin cuvintele, faptele și încuviințările sale.
Taqlīd
Urmarea opiniei cuiva fără cunoașterea dovezii sale. Autorul deosebește aceasta de învățarea de la învățați și cercetarea argumentelor lor.

Bibliografie

1. Ibn Bāz, ʿAbd al-ʿAzīz ibn ʿAbd Allāh. Masʾūliyyat ṭālib al-ʿilm. Dār al-Qāsim, ediția I, 1418 H. Prelegere urmată de nouă întrebări și răspunsuri.
https://binbaz.org.sa/books/pdf/16389

2. Coranul. Citările sunt indicate prin numărul surei și al versetului.

3. Al-Bukhārī, Muḥammad ibn Ismāʿīl. Al-Ṣaḥīḥ.

4. Muslim ibn al-Ḥajjāj. Al-Ṣaḥīḥ.

5. Aḥmad ibn Ḥanbal. Al-Musnad.

6. Ibn ʿAbd al-Barr, Abū ʿUmar. Al-Tamhīd.

Indice

blândețe 16, 18, 31, 32
căință 11, 12
chemarea la Allah 4, 5, 6, 7, 8, 9, 15, 16, 18, 28, 31, 32, 33
consens 27, 37
cunoaștere 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 20, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40
dovezi 4, 5, 11, 15, 24, 26, 27, 31, 35, 36, 37, 40
fatwa 5, 28, 38, 40
iertare 11
ijtihād 26, 27, 35
judecători 5, 15, 16, 18, 26, 28, 29
neștiință 23, 28, 29, 33, 39
obligație colectivă 28
păcat 3, 11, 12
profesori 26, 40
răbdare 6, 33, 34, 35
sinceritate 5, 6, 8, 9, 16, 24, 33, 34, 36, 37
Sunna 4, 5, 9, 10, 23, 36, 37
urmarea învățaților 4, 5, 6, 13, 23, 26, 27, 30, 34, 35, 37

Cules cu Libertinus Serif și Amiri. Institutul Tawhid.

CUNOAȘTERE ȘI FAPTĂ

Responsabilitatea cunoașterii

Îndrumări pentru cel care învață și îi învață pe alții.

Sinceritatea, cercetarea dovezilor și buna purtare dau rod cunoașterii. O prelegere și nouă răspunsuri despre învățare, îndatoririle față de oameni, respectul pentru învățați și curajul de a îndrepta greșeala.

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro